

sploh bo prišel vsak stan s svojimi zahtevami in protesti. Ne, ne šalim se, to se je že zgodilo pri nas! In če se umetnik, ki z vsemi silami svoje umetniške duše gori za svobodo umetniškega stvarjenja, zgraža nad tako svobodo, če protestira proti takim insinuacijam na škodo umetnosti, kdo ne bo čutil njegove ogorčenosti nad takim razumevanjem umetnosti. Narod sicer ne bere Cankarjevih spisov, a naj bi se pohujšal! Narod molči, a njegovi zastopniki v zadevah umetnosti se zgražajo zanj. Te zastopnike imenujemo Cankarjeve nepreštevilne bralce, ki na tihem zase ali glasno pri kozarcu vina ugovarjajo, da se jim nudi taka hrana; da zase ali v gostilni rentacijo, naj bi bilo, saj so odšteli enkrat za vselej in morda za vse omizje tiste kronice. So pa drugi sodniki, ki ex offo kriče ali pišejo — anathema sit! Te može nazivljemo z imenom, ki ni pri poštenih rodoljubih in slabih umetnikih na dobrem glasu; ali ti kritiki si često po krivem nadevajo celo to obsovaženo ime, ker si boljšega menda pridobiti ne morejo; ni vruga, da bi kdo dvomil celo nad tem beraškim pavovim perjem. Take srake pa vendar lahko precejšnjo škodo naredo, ako se zaženejo v lepo, zrelo rumeno pšenico, jo kljujejo in cefrajo, več še pa poteptajo. Z našimi umetniki diletanti, ki še dandanes često nastopajo kot „po božji milosti“, so zrasli tudi kritiki, samo da je te rastline, ker paraziti, teže iztrebiti z debela nego izrjavati nedolžna stebelca, ki so v prvem navdušenju življenja mislila, da dorastejo črez vrh sosednji jelki, ki ponosno šumlja proti nebu in oblakom svoj skrivnostni spev; a revčki so ostali pritlikavci. Pa so le nekaj škodovali ti domišljavci, ker so jemali prostor in kradli zrak koristnejšim deblom s pravo samosvojo živlensko močjo. (Konec prih.) *Dr. Ivan Merhar.*

„Slovenska Matica“ je razposlala svojim članom za leto 1904. sledeče knjige:

1. „Knezova knjižnica“. XI. zvezek. Uredil Fr. Levec.
2. „Zabavna knjižnica“. Zvezek XVII. Uredil Jos. Kostanjevec.
3. „Prevodi iz svetovne književnosti“. I. zvezek: „Kralj Lear“. Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare, poslovenil Anton Funtek.
4. Slovenska bibliografija. II. snopič. I. del: Knjige. (1550—1900). Sestavil dr. Franc Simonič.
5. „Zbornik“ znanstvenih in poučnih spisov. VI. zvezek. Uredil L. Pintar.
6. „Slovenske narodne pesmi“. 8. snopič. Uredil dr. K. Štrekelj.
7. „Letopis Slovenske Matice“, za leto 1904. Uredil Evgen Lah.

Oceno teh knjig še priobčimo.

Ferd. Lev. Tuma: „V znamenju življenja“. Skice in črtice. Risbe: Maksim Gaspari. 1905. Založil pisatelj. Natisnil A. Slatner v Kamniku. Knjižica se dobiva pri L. Schwentnerju v Ljubljani. Cena ji je 1 K 50 h, po pošti 10 h več.

Knjižnica za mladino, ureja Engelbert Gangl, učitelj v Idriji. Knjiga 29. Gruden 1904. Izhaja vsake tri mesece. Vseletna naročnina K 3.20. Ta knjiga obsega povest „Milutin Oblokar“, ki jo je po nemškem izvirniku priredil nadučitelj Janko Leban. Ne dvomimo, da bo ž njo mladini jako ustrezno.

Kruci na slovenskem Štajerskem. Maribor, 1905. Založil Murski. Tisek tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Cena 30 h. O knjižici izpregovorimo prilično kaj več.

Osebna dohodnina. Četrto poglavje zakona z dne 25. oktobra 1896, št. 220 drž. zakonika, o neposrednih osebnih davkih s pojasnili, zadevnimi odločbami c. kr. upravnega sodišča in raznimi vzorci. Uredil in sestavil Valentin Žun, c. kr. davčni nadzornik. V Kranju 1905. Izdalo društvo „Pravnik“. Tiskal in založil Iv. Pr. Lampret v Kranju. Cena: K 1.20, s poštnino K 1.30.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti nam je doposlala sledeče knjige, in sicer: I. Gradja za povijest književnosti hrvatske. Knjiga 4,

Uredila M. Šrepel i A. Mušić. II. Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. Knjiga IX., svesak 2. Urednik dr. D. Boranić. III. Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 157., razredi historičko-filološki i filozófičko-juristički. 62. — Natančnejšo oceno teh publikacij prinesemo pozneje.

Gradja za povijest književnosti hrvatske. 4. knjiga. Na 6 straneh tega zbornika, ki ga izdaje Jugoslavenska akademija, je natisnjena dr. Ilešičeva razprava „O izvoru Vrazova „Babjega klanjca“. — „Babji klanjac“ je „istinita povjestica“, ki ji je dal Vraz obliko epsko-lirske pesmi; v Vrazovih zbranih pesmih (l. 1880.) stoji na str. 239–261. — Jedro pesmi je junaški čin slovenskih žen, ki so v takozvanem „Babjem klancu“ — soteski pri Jeruzalemski podružnici sv. Nikolaja v dekaniji Velikonedeljski ob Dravi — pobile sovražne roparje „Madjare“. — Dr. Ilešič sodi, da je Vraz vzel snov ali iz naroda samega ali pa iz obširne rokopisne kronike Sv. Nikolaja, ki jo je spisal v nemškem jeziku Dajnko. Po mojem mnenju je prvo verjetnejše, a vsekakor so zanimive vesti o tej kroniki. — Razprava se sicer bavi največ z vprašanjem, kdo so ali naj bi bili tisti roparji, ki jih Vraz imenuje Madjare, kronika pa Turke.

Dr. Jos. Tominšek.

Letopis Matice Srpske. Knjiga 229. I. zvezek za l. 1905. — V tem „Letopisu“ je dr. Ilešič po „Laibacher Wochenblattu“ (leta 1810.) ponatisnil in s posebnimi opombami opremil Kopitarjev za Srbe zanimivi oglas Vukovega „Rječnika“. Kdor se zanima za Kopitarja, bo rad prebral tudi ta drobiž, videč, kako je Kopitar tudi v malem vedno isti v idejah in slogu, v borbi za srbski narodni jezik in v svoji — grobosti. — Sicer prinaša ta zvezek, kakor vsi drugi, znanstvene članke (n. pr. Ruvarca „Prispevke k historijski geografiji Srbije“ i. dr.), leposlovne spise, strokovnaške ocene in male beležke.

Dr. Jos. Tominšek.

Simfonični koncert, ki ga je priredila vojaška godba ces. in kr. pešpolka št. 27. dne 6. aprila v ljubljanskem Narodnem domu na korist „Glasbeni Matici“ ob sodelovanju nekaterih članov Glasbene Matice, je zaključil letošnjo koncertno sezono s sporedom, katerega vsebina je prekipevala bujnosti v melodijoznosti in bogatosti v podani muziki. Dvořák, Smetana, Čajkovskij in Liszt so bili na sporedu, izbrani muziki simfoniki. Ob njih skladbah si je priigrala vojaška godba za vodstva vojaškega kapelnika gosp. Teodóra Christopha časten uspeh in si je prislužila po vervi pojmovanja, plemenitosti polnoglasja in znamenitosti igre pristrčno pohvalo in neprikrito priznanje. Z Dvořákovovo uverturo „Moja domovina“, to lepo simfoniško parafrazo na narodni spev „Kje dom je moj“, katerega motivi se prepletajo ko arabeske po ustroju mogočne, k veličastnosti himna stopnjevane skladbe, si je zagotovil orkester takoj s početka koncerta simpatije svojega publika, ki so se stopnjevale k pravemu navdušenju pri izborni reprodukciji Smetanove simfoniške skladbe „Vltava“. Z „Vltavo“ se je postavil Smetana v ospredje zanimanja, dominiral je Smetana kot najvišji izmed skladateljev. Ne samo velikana-umetnika v umetniški koncepciji svoje skladbe, tudi poeta, ki opoji svojo skladbo z vonjem poezije, se je kazal v „Vltavi“ Smetana, ki je podal ravno s ciklom „Má vlast“, kateremu je povzeta „Vltava“, najlepše delo in vprav veledele simfoniškega skladanja.